

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.766/2016/5.

A tanács tagjai:

Dr. Baka András a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperesek: I.-II. rendű

A felperesek képviselője:

Virághalminé dr. Greksza Gabriella pártfogó ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője:

Dr. Molnár Tóth Gábor ügyvéd

A per tárgya:

személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

I.-II. rendű felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.845/2015/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szegedi Törvényszék 7.P.20.368/2015/5.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket és a felperesek pártfogó ügyvédjének díját az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperessel szemben a Szegedi Városi Bíróság 4.B.2494/1999/40. számú, a Csongrád Megyei Bíróság 1.Bf.839/2002/9. számú határozata folytán jogerős ítélete alapján végrehajtás indult 520.000 forint és járulékai megfizetése iránt. Ezen végrehajtási eljárás keretében az eljáró végrehajtó 2008. december 17-én tartott

árverésen értékesítette az I. rendű felperes tulajdonát képező .. szám alatti ingatlant. A felperesek az ingatlant önként nem adták az árverési vevő birtokába, ezért a végrehajtó 2009. november 24-én a rendőrség közreműködésével kiköltöztette őket onnan ingóságaikkal együtt. Az ingóságok az ingatlan melléképületében, illetve a padláson kerültek elhelyezésre. A melléképületek és a főépület kamrájának ajtaját a végrehajtó lezárta és azt pecsétjével látta el, továbbá figyelmeztette az árverési vevőt, hogy a felperesek ingóságait 30 napig köteles megőrizni. Az épület szobáiban ingóság nem maradt.

- [2] A végrehajtó 2009. december 4-én a II. rendű felperesnek kiadta a 2009. november 24-én készített jegyzőkönyvben 1-29. sorszám alatt feltüntetett ingóságokat. A végrehajtó ezen alkalommal a helyszínen észlelte, hogy a főépület ajtaja nyitva van, ezért értesítette a rendőrséget, rendőri intézkedésre azonban nem került sor. A főépület kamrájának, valamint a melléképületnek az ajtaján elhelyezett végrehajtói pecsét akkor sértetlen volt. Az ügyben a végrehajtási cselekményeket .. foganatosította, aki az alperesi önálló bírósági végrehajtó iroda tagja, e tevékenységét egyéni vállalkozóként is végezte.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperesek módosított keresetükben azt kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest, fizessen meg részükre személyenként 1.500.000 - 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítést. Ennek jogalapjaként a tisztességes eljáráshoz való joguk sérelmét jelölték meg, valamint közigazgatási jogkörben okozott kárra hivatkoztak. A kereset indokaként előadták, hogy 2009. december 4-én az alperes az árverési vevő távollétében és hozzájárulása nélkül hatolt be az ingatlanba, amelynek kulcsait 2010. január 19. napjáig jogellenesen tartotta birtokában. A felperesek szerint a végrehajtó jogsértően járt el akkor, amikor a nála letétben elhelyezett kulcsokat jogosulatlanul kiadta az ingatlan potenciális vásárlóinak. Kifogásolták, hogy az alperes nem gondoskodott az ingóságok megőrzéséről, így a kilakoltatásuk és az ingatlan birtokba adása közötti időszakban több ingóságuk eltűnt, köztük egy 4.000.000 forint értékű festmény.
- [4] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperesek követelése ítélt dolognak minősül, ezen túlmenően elévülési kifogással élt azzal, hogy a 2009. november 24. napján foganatosított végrehajtási cselekménnyel kapcsolatos igény már elévült. Mindezen álláspontját az alperes a bíróság által kibocsátott bírósági meghagyással szemben benyújtott ellentmondásban fejtette ki. Érdemben előadta, hogy mindenben a jogszabályok szerint járt el, a felpereseknek kárt nem okozott.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította. Megállapította, hogy a kereseti illetéket és a felperesek pártfogó ügyvédjének díját az állam viseli. Kötelezte ugyanakkor az alperest az ellentmondással kapcsolatos 90.000 forint eljárási illeték megfizetésére. Az elsőfokú ítélet indokolása szerint az alperes a végrehajtásról szóló 1994. évi III. törvény előírásai alapján folytatta le eljárását, akár az árverés, akár a kilakoltatás, akár az árverési vevő részére történő birtokba adás tekintetében. Ennek során kirívóan súlyos jogszabály értelmezés vagy jogalkalmazás a terhére nem volt megállapítható. Kihangsúlyozta az elsőfokú bíróság azt, hogy a birtokba adástól számított 30 napon belül az árverési vevő felelős őrzésébe került az ingatlan, ezért amennyiben ennek időtartama alatt károsodás következett be és az az árverési vevő terhére róható, őt terheli az esetleges helytállási kötelezettség.
- [6] Az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére alapozott kereseti igényt. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az Alaptörvénynek a tisztességes eljáráshoz való jogot deklaráló rendelkezése a perbeli esemény időpontjára tekintettel nem alkalmazható. A korábban hatályos Alkotmány által megfogalmazott alapjogok alapvetően az eljárás bírósági szakaszához kapcsolódnak, másrészt olyan konkretizált elveket rögzítenek, amelyek megsértése a jelen tényálláshoz nem kapcsolhatóak. Kiemelte az elsőfokú bíróság indokolása azt is, hogy a nem vagyoni kár iránti igényt a felperesek vagyoni káruk bekövetkezésével kívánták alátámasztani, amely dogmatikailag nem lehetséges, illetve egyébként még vagyoni káruk sem nyert bizonyítást. Az elsőfokú bíróság azt rögzítette, hogy a nem vagyoni kártérítés a személyiségi joguk megsértésének szubjektív szankciója. Miután pedig személyiségi jogsértés nem történt, nem vagyoni kártérítésre sem kötelezhető az alperes.
- [7] Az elsőfokú bíróság az alperes elévülési kifogását alaptalannak találta, mert mindvégig természetes személy végrehajtóként tüntette fel magát a hivatalos okiratokon, holott ebben az időszakban már végrehajtói irodaként járt el, vagyis a felperesek nem vagyoni kártérítési igényének elévülése nyugodott mindaddig, amíg a peres eljárás során nem ismerték el azt a tényt, hogy a végrehajtási eljárásban a jogi személy végrehajtó iroda járt el.
- [8] A felperesek és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte az alperest, hogy az adóhatóság felhívására fizessen meg 15.000 forint másodfokú eljárási illetéket, míg a felperesek fellebbezéséhez kapcsolódó eljárási illetéket az állam viseli. A jogerős ítélet megállapította, hogy a felperesek pártfogó ügyvédjének díját a felperesi fellebbezéshez kapcsolódóan az állam, az alperes

fellebbezésével összefüggésben pedig az alperes viseli.

- [9] A jogerős ítélet elsődlegesen az alperes fellebbezésével foglalkozott, tekintettel arra, hogy az abban foglaltak előtérbe helyezik azt a kérdést, hogy a felperesi követelést kivel szemben lehet érvényesíteni. Miután azonban az alperes csak a fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a felperesek követelése nem vele, hanem a végrehajtási cselekményeket foganatosító önálló bírósági végrehajtóval szemben érvényesíthető, a jogerős ítélet a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján az alperesi fellebbezéssel érdemben nem foglalkozott.
- [10] A jogerős ítélet egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a Pp. 2. § (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jog sérelme a felperesek esetében nem értelmezhető. A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a Pp. 2. § (1) bekezdésében rögzített eljárási alapjog lényegében azt garantálja, hogy a jogok bíróság vagy más hatóság előtti érvényesítése olyan eljárásban történjék, amely biztosítékot jelent a törvényes és elfogulatlan döntésre. Erre a biztosítékot az Alaptörvényben, a bírósági szervezeti törvényben, valamint az eljárási törvényekben rögzített alapelvek érvényesülése jelenti, a tisztességes eljáráshoz való jog fogalmába beletartozik az esélyegyenlőség biztosítása a felek részére, a jog a törvényesen felállított független és pártatlan bírósághoz, az ügyek ésszerű időn belüli elbírálásához és a tárgyalás igazságosságához. A másodfokú bíróság szerint ehhez képest a felperesek által sérelmezett alperesi magatartás nem értelmezhető eljárási jogsértésként, továbbá az árverési értékesítést követően az ingatlanba történő „behatolás”, valamint az ingatlan kulcsainak a végrehajtónál tartása, valamint a potenciális vevők részére történő kiadása kapcsán a felperesek igényérvényesítési jogosultsággal nem rendelkeznek az árverési vevő helyett. A kifogásolt magatartások a tulajdonos jogait érintik, az eredményes árverési értékesítéssel azonban a felperesek tulajdonosi jogai megszűntek az ingatlan vonatkozásában.
- [11] A jogerős ítélet szerint nem megalapozott a felperesek közigazgatási jogkörben okozott kár jogcímén előterjesztett kereseti kérelme sem. Ezen a jogcímen a kártérítés megállapításának több alapfeltétele van: a jogellenesség, a kár, a kettő közötti okozati összefüggés, a felróhatóság, továbbá az, hogy a kár rendes jogorvoslattal nem volt elbírálható, illetőleg a károsult a rendes jogorvoslati lehetőséget kimerítette. Bármely feltétel hiánya a kártérítési felelősség megállapítását ezen a jogcímen kizárja.
- [12] A jogerős ítélet szerint a felperesek azzal, hogy nem vagyoni kárigényt érvényesítettek, az általános személyiségi védelem eszközéhez fordultak, ugyanis a jogerős ítélet szerint a nem vagyoni kártérítés megfizetésére vonatkozó igény jogalapja

kizárólag valamely személyiségi jog megsértése lehet. A jogerős ítélet értékelése szerint ugyanakkor a tulajdonhoz való jog a korábbi Alkotmány szerint alkotmányos alapjog, de nem minősül személyiségi jognak. Az ember vagyoni jogai nem érintik az általános emberi értékminőséget, így sérelmük nem eredményezi az adott vagyoni jog jogosultja személyiségi jogainak megsértését, vagyis a személyiségi jogsértés szankciójaként szabályozott nem vagyoni kártérítés megítélésére nem adhat alapot. Ezen túlmenően megállapította, hogy az alperes magatartása és a felperesek kára közötti okozati összefüggés sem állapítható meg. Kiemelte a jogerős ítélet azt is, hogy az alperes magatartása és a felperes kára között okozati összefüggés nem áll fenn. Azoknak a helyiségeknek az ajtaján, ahová 2009. november 24-én a felperesek ingóságait elhelyezték, a végrehajtói pecsét 2009. december 4-én, vagyis az ingóságok kiadásának időpontjában sértetlen volt. Azt pedig a felperesek maguk sem állították, hogy az ott elhelyezett ingóságokat a végrehajtó nem teljes körűen adta volna át részükre.

- [13] A jogerős ítélet megállapította azt is, hogy az alperes a bírósági meghagyás illetékének megfizetésére való kötelezését alaptalanul kifogásolta, miután tényként volt megállapítható, hogy az alperes a perbe vonását követő első tárgyalást szabályszerű idézés ellenére elmulasztotta és írásbeli védekezést sem terjesztett elő. Az elsőfokú bíróság a bírósági meghagyást jogszerűen bocsátotta ki. Miután pedig a meghagyás kibocsátására az alperes mulasztása miatt került sor, az ellentmondás illetéke az alperes pernyertessége ellenére sem hárítható át a felperesekre.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [14] A jogerős ítélet ellen az I.-II. rendű felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. A pártfogó ügyvéd által ellenjegyzett felülvizsgálati kérelemben (Pfv/3.) elsődlegesen kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett annak megváltoztatását és a keresetnek helyt adó ítélet meghozatalát. Kérték annak megállapítását, hogy az alperes megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogukat, kérték ennek következményeként a nem vagyoni kártérítés megítélését és az alperesnek a teljes perköltség megfizetésére való kötelezését. Másodlagosan kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. A felperesek változatlanul előadták, hogy az alperes jogellenesen hatolt be az ingatlanra 2009. december 4-én, illetve jogellenesen tartotta magánál az ingatlan kulcsait és jogellenesen rendelkezett azzal. A felperesek álláspontja szerint az alperes, mint végrehajtó nem járt el a tőle elvárható gondossággal a felperesi ingóságok őrizete tekintetében, a végrehajtói pecsétek ténylegesen nem voltak sértetlenek, az elszállított ingóságokról nem készült tételes lista. A jogerős ítélet álláspontjuk szerint figyelmen kívül hagyta

azt, hogy ők ténylegesen reklamálták az ingóságok nem teljes körű átadását. A felperesek hangsúlyozták, hogy ténylegesen vannak eltűnt vagyontárgyaik, amelyeknek nemcsak vagyoni értékük van, hanem eszmei értékkel rendelkeznek, ezért őket nem vagyoni kár is érte ezek eltűnésével, pl. az eltűnt ..-festmény a családi összetartozás jelképének is tekinthető. A felperesek álláspontja szerint az alperes eljárása nem felelt meg a jogállami kritériumoknak, a végrehajtó eljárása nem volt törvényes és elfogulatlan, nem bizonyították be, hogy sértetlen volt a végrehajtói pecsét, nem volt megfelelő az események dokumentálása és ingóságok is elvesztek. Mindezzel a későbbi bizonyíthatóságot is akadályozta az alperes.

[15] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[16] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[17] A Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés értelmében a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A Pp. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban a törvény céljával - a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse. Az 1949. évi XX. törvény (Alkotmány) 57. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. Az 1993. évi XXXI. törvénnyel a magyar jogrendszer részévé vált Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikke deklarálja a tisztességes tárgyaláshoz való jogot. Ezek a szabályok a végrehajtási eljárásra vonatkozóan konkrét kötelezettségeket nem állapítanak meg. A felhívott szabályok ugyanis alapvetően a bírósági tárgyalás időszakára vonatkoztattak. Helytállón állapították meg az eljárt bíróságok, hogy az alperes részéről a végrehajtási eljárást, az árverezést, majd a kilakoltatást, illetve az árverési vevő részére a birtokba adást a végrehajtási törvény (1994. évi III. törvény) rendelkezései szerint hajtott végre. Azt is helytállón állapította meg a jogerős ítélet, hogy a birtokba adástól számított 30 napon keresztül az árverési vevő felelős őrzésébe került az ingatlan, így amennyiben ennek időtartama alatt károsodás következett be és az az árverési vevő terhére róható, úgy azért őt terhelheti helytállási

kötelezettség. Ezen körülmények között a jogerős ítélet megalapozottan utasította el a felpereseknek a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére alapozott kereseti kérelmét.

- [18] A Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A Ptk. 349. § (1) bekezdése szerint államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőséget igénybe vette. A következetes bírói gyakorlat szerint a Ptk. 349. §-a szerinti kárfelelősség csak az eljáró államigazgatási szerv (jelen esetben a végrehajtó) kirívóan téves jogalkalmazási, jogértelmezési tevékenysége folytán állapítható meg. Ilyen kirívó jogértelmezési, jogalkalmazási tevékenység a jelen esetben nem volt megállapítható. A végrehajtónál letétbe helyezett kulcs felhasználása és a potenciális vevők rendelkezésére bocsátása a felperesek irányába kártérítésre alapot adó magatartást nem valósított meg.
- [19] A jelen esetben a kártérítési felelősség megállapításának több eleme is hiányzik. A felperesek csupán állították, de nem igazolták, hogy őket az alperes magatartásával okozati összefüggésben bármilyen kár érte volna. Arra sem merült fel adat, hogy a felleltározott és a II. rendű felperesnek tételesen kiadott ingóságok vonatkozásában bármilyen hiány keletkezett volna. A kártérítési felelősség feltételei közül nem az alperes magatartásának felróhatósága (a felperesek irányában), sem a kár bekövetkezése, sem pedig az okozati összefüggés nem került igazolásra.
- [20] A Kúria szerint a jogerős ítélet azt tévesen állapította meg, hogy nem vagyoni kártérítés kizárólag személyiségi jogsértéshez kapcsolódhatna, hiszen a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése ilyen előzetes feltételt, megkülönböztetést nem ír elő. Ennek a tévedésnek ugyanakkor a felülvizsgálati kérelem szempontjából nincs érdemi jelentősége, mert a felperesek valóban azt állították, hogy személyiségi jogaik sérültek meg. A korábbiak szerint ez a tisztességes eljáráshoz való jog vonatkozásában nem volt megállapítható, annál is inkább, mert a Kúria álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog nem minősül közvetlenül személyiségi jognak, hanem alapvető állampolgári jogként értékelhető. Összességében tehát a Kúria szerint a kártérítési felelősség alapelemeinek hiányában a felperesek keresete megalapozatlan volt, ezért azt a jogerős ítélet érdemben helytállónan utasította el. Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

- [21] A felülvizsgálati eljárásban az alperes oldalán eljárási költség nem merült fel, ezért arról a bíróságnak rendelkeznie nem kellett. A felperesek költségmentessége folytán a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket és a felperesek pártfogó ügyvédjének díját az állam viseli.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [22] 1949. évi XX. törvény (Alkotmány) 57. §, Ptk. 339. § (1) bekezdés, 349. § (1) bekezdés, 355. § (1) és (4) bekezdés, Pp. 2. § (1) bekezdés, 206. § (1) bekezdés, 275. § (3) bekezdés, 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §

Záró rész

- [23] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2016. november 30.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró